

Κατερίνα Αναγνωστάκη

ΕΚΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΜΟΡΓΟΥ

1877

Στο πλαίσιο της επεξεργασίας και μεταφοράς δεδομένων του Ιστορικού Αρχείου Αμοργού σε μια ηλεκτρονική βάση, ψηφιοποιήθηκε και ο εκλογικός κατάλογος Αμοργού του 1877, δίπλα στις απογραφές του 1870 & 1879. Ο κατάλογος περιλαμβάνει 787 εγγραφές, αρρένων, που είχαν πολιτικά δικαιώματα στο δήμο Αμοργού.

Λειτουργώντας συμπληρωματικά στα δεδομένα των απογραφών της ίδιας δεκαετίας, ο εκλογικός κατάλογος συνιστά μια βάση πληροφοριών που βοηθάει στο να κατανοήσουμε και να μελετήσουμε εκτενέστερα ορισμένα από τα ζητούμενα που προκύπτουν για το νησί και τον ομώνυμο δήμο κατά το δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα. Κατ' αρχάς, αποτελεί τον πρώτο εκλογικό κατάλογο στον οποίο εμφανίζεται το πεδίο «ενεστώσα διαμονή», πράγμα ενδεικτικό για τις πληθυσμιακές μετακινήσεις από το νησί.

Η Αμοργός αποτέλεσε μία από τις περιοχές του Ελληνικού Βασιλείου οι οποίες δεν οδηγήθηκαν σε οικονομική αναδίπλωση, ώστε να συγκρατήσουν ανέπαφο το πληθυσμιακό τους σύνολο από την εμπειρία της μετανάστευσης.¹ Από το σύνολο των εγγεγραμμένων εκλογέων του καταλόγου, περίπου το 34%, δηλαδή 260 άτομα, δηλώνουν ενεστώσα διαμονή κάποια άλλη πόλη της Ελλάδας ή του εξωτερικού. Αν θεωρήσουμε ότι για τους κρατικούς υπαλλήλους η πρωτοβουλία της μετάθεσής τους δεν επαφιόταν στους ίδιους, τότε συμπεραίνουμε ότι για τη συντριπτική πλειοψηφία όσων αναχώρησαν από το νησί που δεν δήλωναν υπάλληλοι, η διέξοδός τους για την κατοχύρωση της επαγγελματικής τους δραστηριότητας ήταν σε άλλες, κοντινές ή πιο μακρινές, περιοχές.²

¹ Αναλυτικότερα, για την μετακίνηση από και προς το δήμο Αμοργού βλ. Εισαγωγικό Σημείωμα Απογραφών Δήμου Αμοργού 1870 & 1879.

² Από τα 260 άτομα που δηλώνουν ενεστώσα διαμονή σε περιοχές εκτός Αμοργού, μόλις οι 47 ήταν κρατικοί υπάλληλοι (διδάσκαλοι, ειρηνοδίκες, στρατιωτικοί, χωροφύλακες κλπ.)

Οι περιοχές αυτές ήταν είτε άλλα νησιά των Κυκλάδων, είτε τοποθεσίες της Αττικής και της Πελοποννήσου, είτε λιμάνια του ευρύτερου χώρου της ανατολικής Μεσογείου, είτε χώρες πολύ μακριά από το βεληνεκές της Αμοργού, όπως π.χ. η Κίνα και οι ΗΠΑ. Κάνοντας μια γρήγορη επισκόπηση, τα κυρίως κέντρα που απορρόφησαν τον μετακινούμενο πληθυσμό της δεκαετίας του 1870 ήταν η Ερμούπολη, η Αθήνα, η Αλεξάνδρεια και η Κωνσταντινούπολη. Πλήθος άλλων περιοχών εμφανίζονται στον κατάλογο των αναχωρήσεων, που όμως φαίνεται ότι δεν πρόσφεραν μαζική διέξοδο για εργασία, αλλά συγκεκριμένες ευκαιρίες απασχόλησης, ανάλογα με τις τοπικές τους ανάγκες και δραστηριότητες.³

Τα κυριότερα επαγγέλματα που ασκούσαν όσοι έφυγαν από το νησί ήταν αυτά των εργατών, των υπηρετών, των ναυτών και ναυτικών και των εμπόρων και μεταπρατών. Κάνοντας μια στοιχειώδη κατηγοριοποίηση επίσης, θα μπορούσαμε να πούμε ότι αρκετοί από όσους μετακινήθηκαν εκτός Αμοργού δραστηριοποιήθηκαν στον τομέα της βιοτεχνίας & επεξεργασίας και στον τομέα των πωλήσεων. Η ανάγκη για εξασφάλιση εργασίας επιβεβαιώνεται ως κίνητρο αποχώρησης από την Αμοργό, αν λάβει κανείς υπόψη, εξάλλου, και την πλειοψηφία των ηλικιών που δηλώνουν ενεστώσα διαμονή εκτός νησιού. Πρόκειται για τις θεωρούμενες ως πιο παραγωγικές ηλικίες, κυρίως από 20 έως 50 ετών.

Ο ίδιος κατάλογος μας δίνει αρκετά στοιχεία για τους εναπομείναντες στην Αμοργό, των οποίων η συντριπτική πλειοψηφία απασχολούνταν στη γεωργία, ενώ ακολουθούσαν αρκετοί ποιμένες, ναυτικοί, εργάτες, κτίστες. Σημειώνεται, επίσης, πληθώρα άλλων επαγγελμάτων που αντιπροσωπεύονταν από λίγους εργαζομένους.⁴

Συνολικά, ο εκλογικός κατάλογος μπορεί να διαφωτίσει σε μεγάλο βαθμό τις ανάγκες του νησιού και των κατοίκων του και τις πρωτοβουλίες τού ενεργού πληθυσμού του, τουλάχιστον κατά τις αρχές του δεύτερου μισού του

³ Ένα ενδεικτικό παράδειγμα η Κάλυμνος, στην οποία συναντάμε Αμοργιανούς κωπηλάτες και δύτες.

⁴ Το σύνολο των επαγγελμάτων που παρουσιάζονται στον κατάλογο για τα 527 άτομα που δηλώνουν διαμονή στην Αμοργό είναι 51. Ο κατακερματισμός είναι μεγάλος αν λάβει κανείς υπόψη ότι εξ αυτών, οι 281 δηλώνουν γεωργοί και ποιμένες.

19^{οο} αιώνα και σε συνδυασμό με πλήθος άλλων στοιχείων που προσφέρονται στα Ιστορικά Αρχεία Αμοργού.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 1:

Επαγγέλματα & επαγγελματικές κατηγορίες εκλογικού καταλόγου 1877

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ
		<i>Γεωργία-Κτηνοτροφία</i>
Αλιείς	6	
Γεωργοί	255	
Γεωργοποιμένες	13	
Ιδιοκτήτες	36	
Κηπουροί	7	
Ποιμένες	13	
	330	
		<i>Δημοτικοί-Κρατικοί Υπάλληλοι</i>
Αγροφύλακες	1	
Αστυνομικοί Κλητήρες	1	
Δικαστικοί γραμματείς	1	
Δικαστικοί κλητήρες	2	
Δημοδιδάσκαλοι	4	
Δημόσιοι/Δημοτικοί		
Εισπράκτορες	2	
Ειρηνοδίκες	2	
Ελληνοδιδάσκαλοι	5	
Έφεδροι	4	
Πάρεδρος		
Ειρηνοδικείου	1	
Προξενικοί κλητήρες	1	
Προξενικοί πράκτορες	2	
Στρατιώτες/Στρατιωτικοί	27	
Υγειονομοφύλακες	2	
Υπάλληλοι	5	
Υπολοχαγός	1	
Χωροφύλακες	1	
	62	
		<i>Ιατρικά</i>
Ιατροί	2	
Φαρμακοποιοί	1	
	3	

Εμπόριο/Χρηματοπιστωτικά

Αργυραμοιβοί	1
Εδωδιμοπώλες	1
Έμποροι	3
Εμπορομεσίτες	3
Εμποροϋπάλληλοι	3
Ζυθοπώλες	1
Καφεπώλες	12
Μεταπράτες	11
Οινοπώλες	1
Παντοπώλες	3
Τοκιστές	1
	40

Καλές Τέχνες

Ζωγράφοι	2
Μουσικοί	2
Φωτογράφοι	1
	5

Μεταφορές

Αχθοφόροι	6
Κωπηλάτες	2
Λεμβούχοι	3
	11

Εργάτες-Υπηρέτες

Εργάτες	49
Υπηρέτες	24
	73

Επεξεργασία-Κατασκευές

Αρτοποιοί	9
Βαρελοποιοί	1
Βαφείς	4
Γναφείς	1
Ελαιοτριβέας	1
Εργολάβοι	1
Εφαπλωματοποιοί	2
Ζαχαροπλάστες	1
Καλαθοποιοί	1
Καλαφάτες	1
Κεραμείς	2
Κονιαστές	1
Κτίστες	17
Μαρμαροκόποι	2
Μυλωθροί	25
Ναυπηγοί	2
Ξυλουργοί	22
Πετροκόποι	9

Ράπτες	11
Σανδαλοποιοί	14
Σαπωναποιοί	1
Σιδηρουργοί	6
Τεχνίτες	1
Υποδηματοποιοί	16
Φανοποιός	1
Χαλκείς	2
	154

Ναυτικά

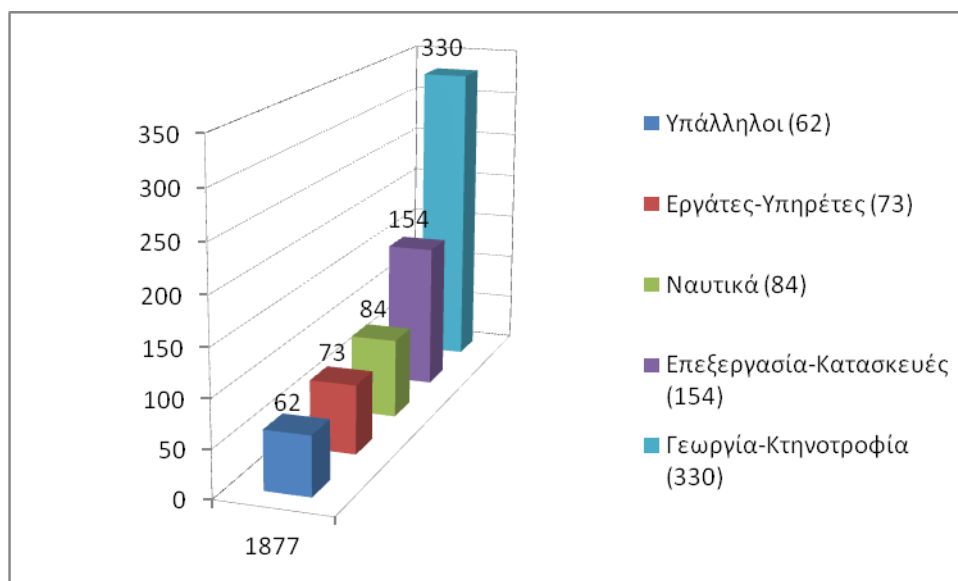
Ναύτες	10
Ναυτικοί	74
	84

Ποικίλες Υπηρεσίες

Δικολάβοι	1
Δύτες	2
Κουρείς	1
Μάγειροι	8
Συμβολαιογράφοι	1
Τυπογράφοι	1
Ξενοδόχοι	3
	17

Γράφημα 1:

Κύριες επαγγελματικές κατηγορίες εκλογικού καταλόγου 1877

Γράφημα 2:

Δευτερεύουσες επαγγελματικές κατηγορίες εκλογικού καταλόγου 1877

